

Jan Dominik Bogataj

Vječnaja pamjat – vladika Atanasije Jevtić († 2021)

Memory Eternal – Bishop Atanasije Jevtić († 2021)

Vladika Atanasije (roj. Zoran) Jevtić, ki je veljal za enega večjih sodobnih srbskih pravoslavnih teologov – vsekakor za največjega strokovnjaka na področju cerkvenih očetov – je 4. marca 2021 v Trebinju (BiH) v 84. letu po okužbi z virusom Covid-19 končal svoje zemeljsko potovanje. Rodil se je 8. januarja 1938 v Brdarici pri Šabcu v zahodni Srbiji. Po končanem (malem) bogoslovju v Beogradu se je vpisal na tamkajšnjo Pravoslavno bogoslovno fakulteto in leta 1963 diplomiral. Menih je postal tri leta prej po rokah Justina Popovića. Študij je nadaljeval na Patriarhalni teološki šoli na otoku Halki pri Carigradu, nato pa je leta 1967 v Atenah doktoriral iz dogmatike s temo o Pavlovi ekleziologiji v učenju svetega Janeza Zlatoustega. Kmalu zatem je odšel na študijsko izpopolnjevanje v Pariz, kjer je začel predavati na slovitem Inštitutu sv. Sergeja. Leta 1972 je bil na beograjski teološki fakulteti izbran za profesorja cerkvene zgodovine, leta 1987 pa je postal redni profesor za patrologijo. Službo dekana na PBF je opravljal v letih 1980–81 in 1990–91. V letih 1991–92 je bil škof banatske eparhije, od 1992 do upokojitve 1999 pa je opravljal službo škofa bahumsko-hercegovačke in primorske eparhije.

Njegova bibliografija upravičeno odseva ugled, ki ga je zaradi svojega teološkega in historiografskega opusa užival v Srbiji in širše po pravoslavnem svetu. Napisal je na desetine knjig, objavil okrog 600 znanstvenih člankov, razprav in homilij. Njegove knjige so prevedene v sodobno grščino, ruščino, bolgarščino, angleščino, francoščino, italijanščino. Poleg

prevodov 1 Mz iz hebrejščine, 1 in 2 Mkb iz grščine ter psalmov iz grščine in starocerkvenoslovanščine je vladika Atanasije znan po prevodih cerkvenih očetov: za zbirko *Dela otaca Crkve* je prevajal dela apostolskih očetov Ireneja Lyonskega, Gregorja Nazianškega, Hieronima, Janeza Damaščana, poleg tega pa tudi izbor iz del Maksima Izpovedovalca. Med njegovimi bogoslovnimi knjigami izstopajo naslednje: *Χριστός – Αρχή και Τέλος* (1983), *Traganje za Hristom* (1989), *Duhovnost Pravoslavlja* (1990), *Φώς ἰλαρόν* (1991), *Bogoslovje Svetog Save* (1991), *Na putevima otaca I in II* (1991), *Bog se javi u telu* (1992), *Filosofija i teologija* (1994), *Zagrljaj svetova* (1996), *O sledovanju Svetim Ocima* (1996), *Živo predanje u Crkvi* (1998), *Bog Otaca naših* (2000), *Hristos, Alfa i Omega* (2000), *O Crkvi i Liturgiji* (2007), *Emmanuel. The Only Begotten and Firstborn among Many Brethren* (2008). Misel vladike Atanasija so preučevali že v času njegovega življenja, na to temo so denimo že nastajala diplomska dela.

Posebno pozornost si zasluži Atanasijev pregled *Patrologije* v petih lično oblikovanih delih, ki so se uvrstila med klasike na področju priročnikov za študij zgodnjekrščanske književnosti. S tem se je začel ukvarjati že v osemdesetih letih, v zadnjih letih pa je izšla nova, posodobljena izdaja. V prvem delu predstavlja cerkvene očete prvih treh stoletij (2015), v drugem vzhodne avtorje med konciloma v Niceji in Kalcedonu (2016), v tretji knjigi vzhodne avtorje od sredine 5. do konca 9. stoletja (2018), v četrti opisuje zahodne očete od Niceje do razkola v 11. stoletju (2019) s posebno separatno izdajo, posvečeno Hieronimu (2019), v petem zvezku pa obravnava obdobje od Fotija ter Cirila in Metoda pa vse do padca Konstantinopla (2019). Čeprav se po kakovosti znanstvene metodologije serija težko primerja s klasičnimi zahodnimi deli te vrste (npr. Quasten, di Berardino, Altaner, Drobner), Jevtićevo *Patrologijo* odlikujejo številni prevedeni odlomki iz izvirnih del, predvsem pa njegov osebni odnos do materije, do *svetootočkoga bogoslovija*. V uvodu v drugi zvezek zapiše: »Pisanje patrologije zame ni enostavno. To ni enako pisanju 'zgodovine zgodnjekrščanske književnosti', kot to številni teologi danes imenujejo. Patrologija je namreč nekaj več kot zgolj krščanska 'literarna zgodovina' ali 'zgodovina srednjeveške filozofije'.« Za vladiko Atanasija je patrologija (srb. *očeslovije*) spominjanje svetih očetov kot naših voditeljev, ki nas s Svetim Duhom vpeljujejo v Kristusov evangelij, je živo nadaljevanje Cerkve Apostolskih del. Na tovrstni predpostavki utemeljeno razumevanje patrologije je Atanasiju – v skladu z žlahtnim vzhodnokrščanskim

izročilom – omogočalo, da obdobja očetov ni strogo zamejeval, marveč je tudi srednje- in poznobizantinske avtorje razumeval kot del iste reke izročila, v katero so po njegovem spadali tudi nekateri sodobni očetje: Georgij Florovski, vladika Nikolaj Žički, Justin Čelijski.

Presunljiva je fotografija s podobo vladike Atanasija iz bolnišnice, kjer je preživel zadnje dni svojega življenja: priklopljen na različne aparature in na dovod kisika je sedel ob robu bolniške postelje ter do zadnjega prebiral in urejeval misli velikana pravoslavne teologije 20. stoletja Justina Popovića. Znano je, da sta si bila zelo blizu, ava Justin mu je vedno govoril: »Čedo moje, ti si lav i srna!« (Slov. »Sin moj duhovni, ti si lev in srna!«) Atanasije je zadnja leta vse do smrti pripravljala izdaja Justinovih pisem. Tudi na ta način je vladika Atanasije sam postal žlahten nadaljevalec svetega krščanskega izročila, ki vse od apostolskih časov do danes iz vetja Svetega Duha zajema navdih za pričevanje najglobljih resnic naše vere. *Vječnaja pamjat, vladiko Atanasije!*

